

לקבל את הנהגת ה' בפועל

הרבה מדברים על אמונה, אבל איך נבחנת אמונה בפועל? – אחד המבחנים לאמונה בפועל זה שהדברים לא הולכים כמו שאתה מתכנן, שהדברים משתבשים, איך אתה מתנהל?

בפרשת השבוע אנו מוצאים את יצחק אבינו, בדיוק במצב הזה, הוא רוצה לברך את עשו, אבל בפועל מחשבתו לא יוצאת אל הפועל, והוא מברך את יעקב, יכול היה יצחק להגיב בכמה אופנים, אבל בפועל תגובתו היא מופלאה: וַיַּחֲרֵד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מָאד וַיֹּאמֶר מִי אֶפֹּא הוּא הַצֵּד צִיד וַיָּבֵא לִי וְאֶכֶל מִכָּל בְּטָרִם תָּבֹא וְאַבְרָהָם גַּם בָּרוּךְ יְהִי.

וכך נדרשים הדברים במדרש:

"וַיַּחֲרֵד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה". כתיב: "חֲרָדָת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבֹטֵחַ בֶּה' יִשְׁגֹּב"...חרדה שהחריד יעקב ליצחק, שנאמר: "וַיַּחֲרֵד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מָאד", "יתן מוקש" – בדין היה לקללו, אלא: "ובוטח בה' ישוגב" – שברכו ואמר: "גם ברוך יהיה".

"וַיַּחֲרֵד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה", זהו שאומר הכתוב: "חרדת אדם יתן מוקש ובוטח בה' ישוגב", חרדה שהחריד יעקב ליצחק, ראוי היה שיקללנו. ומי גרם לו שברכו? "בוטח בה' ישוגב".

כלומר, מפרש המדרש, לעיתים האדם נחרד, כי משהו מאד משמעותי בחייו השתבש, לא קרה כפי רצונו, יש אפשרות שהוא יקלל, שהוא יכעס ויתרגז, אבל אם הוא בוטח בה', הוא יקבל את המציאות האלוקית ויגלה בה את הטוב והברכה.

הגדיל לעשות הרד"ק, שסובר שיצחק אפילו לא באמת נחרד, אלא באופן מיידי קיבל את ההנהגה האלוקית, ומה שכתוב שנחרד, זה היה רק חיצוני, כדי שעשו לא יחשוב שאביו יצחק עשה בכוונה: "וַיַּחֲרֵד – הראה חרדה גדולה בעצמו בפני עשו, כדי שלא יחשוב עליו עשו כי בכוונה עשה יצחק מה שברך את יעקב והיתל בו".

ומעמיק מאד בדברים השפת אמת על הפרשה, בתחילה מביא השפת אמת כדרכו את דברי המדרש: "אתה מוצא שלשה דברים ברשותו של אדם, ושלשה אינם ברשותו, אלו שברשותו, הפה והידיים והרגלים, הפה אם מבקש האדם לומר טוב או רע אומר, אם רוצה אדם לדבר נבלה מדבר, ואם רוצה לעסוק בתורה עוסק, הידיים אם רוצה לעסוק בהם במצווה בצדקה מתעסק, ואם רוצה לשפוך בהם דם שופך אין לו מי יכריחנו. והרגלים אם רוצה לילך לבית הזנות, או רוצה לילך לבית הכנסת, אין לו מי יכריחנו, ושלשה אינם ברשות האדם, ואלו הם האף והעיניים והאזניים, האף עובר בשוק במקום ע"ז ומריח קטורת של ע"ז שלא בטובתו, והעיניים עובר בשוק במקום ע"ז ורואה עבירה שלא בטובתו והוא מתחייב, האזניים עובר אדם בשוק ואין כוונתו לשמוע בדיונו ושומע הכרחי. ואף הפה שהוא ברשותך אף הוא אינו ברשותך...להודיע אפילו אותם שברשותו של אדם אינם ברשותו..."

ומבאר השפת אמת:

"במדרש כי יש איברים שהם ברשות האדם ואם האדם זוכה גם הם אינם ברשותו רק ברשות ה' יתברך, כמו שהיה ביצחק אף שטעה לברך עשו לא עלתה בידו. והוא על ידי מסירות נפשו באמת אליו יתברך כמו יצחק בעקידה, אם כן רוצה באמת שלא להיות ברשות עצמו 'ורצון יראיו יעשה', וכן בכל אדם כפי קבלת מלכות שמים בכל יום בבוקר בלב שלם להיות בטל באמת כל הרצונות לרצונו יוכל לפעול שלא יצא מרשות ה' יתברך כלל".

עד עכשיו הבנו שגם אם הדברים לא התרחשו על פי התוכנית שלנו, מי שמאמין מקבל את רצון ה' בשמחה. אבל השפת אמת כדרכו, משנה לנו לגמרי את המחשבה וההבנה – "יש איברים שהם ברשות האדם ואם האדם זוכה גם הם אינם ברשותו רק ברשות ה' יתברך" – אם זוכים אז האברים הם לא נשלטים על ידי אלא אני מכוון על ידי הקב"ה! – יצחק אבינו מן הסתם, חשב והתלבט רבות, וקיבל החלטה לברך את עשו, ואז הוא מתכוון ופועל למימוש החלטתו, החלטה שאנו יודעים שהיא החלטה לא נכונה, אבל הקב"ה 'רגלי חסידיו ישמור', והוא דואג שפיו של יצחק בחדס ה', לא יהיה ברשותו, אלא יעשה את רצון ה'.

איך זוכים לחדס המופלא הזה, מי שרוצה ומוכן לשחרר את השליטה שלו, כמו יצחק שמסר את נפשו בעקידה, הוא יזכה לחדס הזה, שהקב"ה יכוון וינחה אותו.

והשפת אמת מגלה לנו שכל אחד יכול לזכות לכך – "בכל אדם כפי קבלת מלכות שמים בכל יום בבוקר בלב שלם להיות בטל באמת כל הרצונות לרצונו יוכל לפעול שלא יצא מרשות ה' יתברך כלל", ככל שהאדם יקבל עליו עול מלכות שמיים, הוא יזכה יותר ויותר להכוונה אלוקית, שלעיתים יקרו דברים לא על פי התוכניות שלו.

אך השפת אמת לא מסתפק בכך אלא מעמיק אפילו יותר וכותב:

"ונראה שזה עצמו הטעם שעשה כן ה' יתברך שיהיה הברכה ליעקב על ידי מרמה ולא נתן בדעת יצחק לברכו. רק שיהיה הברכה בביטול כל רצונו לה' יתברך כי אדם המברך בנו אף צדיק גמור יש לו נגיעה מצד שהוא בנו. ולכך היה כאן שלא יהי רצון יצחק לברך את יעקב. וכמו שכתב בזוהר הקדוש שיתברך מה' יתברך בלבד...".

הברכה תפעל באופן הטוב ביותר, כאשר היא תהיה כולה לשם שמים, אך שהאדם מברך את בנו, יש לו נגיעות אישיות, אך אם יצחק מברך לא את מי שהוא רוצה, אז הברכה היא לגמרי על פי הקב"ה ולא על פי דעתו של האדם. החיים שלנו מלאים בתכנונים ומלאים אפילו יותר בבלתמי"ם (אירועים בלתי מתוכננים), איך אנו מקבלים את מה שלא מתוכנן, איך אנו מקבלים את הדברים שהם מתרחשים הפוך ממה שרצינו, האם אנחנו פתוחים לקבל את ההכוונה האלוקית? האם אנחנו מוכנים לקבל את הברכה והטוב לא בדרך שחשבנו? זה ישנה הרבה מאד את חיינו! יהי רצון שנזכה שהקב"ה יכוון אותנו לעשות את רצונו, את הטוב האמיתי, גם אם זה אומר שזה הפוך ממה שאנו חשבנו!